

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 7

Sreda, 22. januarja 1936

Leto XI

Enakost

Druga beseda gesla francoske republike se glasi: EGALITE — Enakost.

Francozi niso nikdar mislili na to, da bi se dali izenačiti vsi ljudje. To ne more priti v poštev pri narodu posebljenih individualistov, kjer hoče vsakdo biti nekaj drugega kakor so sed. Egalité pomeni enakost pred zakonom in predvsem pred davkarji.

Do revolucije ne samo da privilegirani stanovi — plemstvo in duhovščina — niso plačevali nikakih davkov, temveč so še prejemale podpore, ki jim jih je izplačeval kralj iz državne blagajne, tako da so uživali še tisti denar, ki so ga morali plačati revni ljudje. Glavni davek je bil »taille«, nekake vrste davek od glave, in »gabelle«, davek od soli. Ta davek je bil posebno osovražen. Vsaka družina je bila prisiljena, da je letno porabila določeno količino soli. Krivično obdavčenje in nezaslišana zloraba davkov s strani privilegiranih stanov je bil eden glavnih vzrokov revolucije. Prenapet lok je počil, ko dohodki niso več zadoščali in ko se davki niso dali več zvišati.

Danes je položaj drugačen. Načelo enakosti pred zakonom je uresničeno. Radi tega je beseda izgubila nekaj svojega pomena. Namesto nje ga pride nova beseda: JUSTICE — pravičnost in sicer prav v posebni obliki JUSTICE SOCIALE — socialna pravičnost.

Socialna pravičnost je tisto, kar je danes v ospredju interesa, kakor je ob revoluciji 1789. leta gibala množice zahteva po enakosti. Vprašanje socialne pravičnosti so pred sto leti načeli ustanovitelji socializma; od tedaj je stalno na dnevnem redu.

Večini francoskega naroda se zdi današnji položaj tak:

»Velika revolucija 1789 nikakor ni bilo zaključeno dejanje, temveč poskus, da vstane nova doba, ki v bistvu še ni dovršena. Sile srednjeveškega režima so še tu in bi najrajši spet vzele ljudstvu svobodo. Sicer je plemstvo izgubilo vsako moč, toda njegovo mesto je zavzela visoka financa, ki je mnogo nevarnejša, ker igra skrito igro. Dvesto mož, dvesto največjih delničarjev Francoske banke ima v resnici vso oblast v rokah. Utrjeni so za srebrnim zidom in služijo kralju Denarju. Sami ne stopajo v ospredje, temveč vladajo potom posredovalcev. Povsod imajo svoje prste vmes. Veliki časopisi pripadajo njim in mnogi politiki so navadni njihovi slavnati možje. To je novo fevdalno gospodstvo, še mnogo hujše kakor prejšnje, ker jim je vsa država podložna.«

Finančna fevdalnost, srebrni zid, kralj — zlato, podkupljivost tiska, korupcija politikov, to so danes pojmi, ki razgrevajo Francoze.

»Proti tem silam se je treba boriti« — tako sodijo nadalje Francozi — »in braniti svobodo. Leta 1789 je bila dosežena samo politična svoboda, danes je pa gospodarstvo v ospredju. Treba torej izvojevati »gospodarsko 1789«. Tedaj je bila zemlja, vir bogastva, v posesti peščice, danes so produkcijska sredstva. Mnogi ljudje so izločene iz bogastva nacije.« Nova in boljša razdelitev tega bogastva je potrebna, nova ureditev gospodarstva. Delo se mora organizirati tako, da bodo živeli vsi državljani, to se pravi, da bodo mogli živeti srednje življenje srednjega človeka.«
P. Distelbarth.

Zakaj pa so poslanci v narodni skupščini?

Državljeni volijo parlament, da vodi zdravo politiko v državi.

Pri nas, kakor po drugih državah, je kriza, je beda.

Parlament pa ima dolžnost, da se vpraša, kje je napaka in kaj je treba storiti, da se to in ono popravi ali odpravi.

Zakaj ne store poslanci tega? Ali nimajo časa? Ali ne vedo?

Inteligentni možje so; med njimi ni hudobnih »marksistov«. In v delavskem časopisju, v resolucijah lahko izvedo vse to. In, če se boje, da bi se okužili z »marksizmom«, naj pogledajo okoli sebe, da se na svoje oči prepričajo o položaju in potrebah.

To ni težko. Ni treba zato imeti univerze in milijonov, da bi prepotovali vso deželo.

Pokažite voljo! Pokažite, da hočete odpraviti zlo in bedo!

Delavci so še nedavno plačevali uslužb. davek, ker se je napačno razlagal finančni zakon 1934-35. Kdaj

bo vrnjen neopravičeno pobrani denar?

Politika zniževanja plač se še vedno nadaljuje. Ne le privatni delodajalci, tudi javna dela so vir izkoriščanja delovne sile. Kje je zakon, da se morajo pri oddaji del zadržati delavstvu socialnim razmeram potrebni delovni pogoji? Kje je jamstvo za eksistenčni minimum? Kje zaščita zadolženega kmeta in obrtnika?

Kje svobosčine?

Ne omenjamo niti drugih socialnopolitičnih zahtev delavstva, ki jih je cel koš.

O takih in podobnih vprašanjih bi jugoslovanski državljani radi slišali govoriti par sto tistih poslancev, ki hodijo na seje narodne skupščine.

Molčali bi lahko doma in ne imeli bi odgovornosti.

Morda nam na današnji seji že povedo, kaj novega.

No!

Francoska vlada v krčih

Sedem ministrov odstopi

Politika Laval je povzročila v radikalno-socialistični stranki (Herriot) razcep. Eni so za Lavalovo politiko, eni ne. Herriot je odstopil kot predsednik stranke, za predsednika je bil izvoljen Daladier.

Stranka sklence odstop svojih sedmih ministrov. Vprašanje je, ali bo Laval podal demisijo cele vlade (20 ministrov) ali jo bo skušal dopolniti. Po položaju sodeč je demisija neizogibna.

Laval je odšel 20. t. m. v Ženevo na sejo Društva narodov ter se vrne šele danes v Pariz in reši krizo kakor bo vedel in znal.

Novo vlado utegne sestaviti Herriot ali kateri drugi njegovih prijateljev. Zaradi francoske vladne krize in boleznih angleškega kralja tudi v Ženevi ne bodo ukrepali nič odločilnega.

Kaj želi Avstrija?

Avstrijski kancler dr. Schuschnigg je bil v Pragi. Tam je imel predavanje v industrijskem klubu. Sestal se je pa k posvetovanjem s predsednikom republike in vlade. Namen potovanja je bil očividno politični in gospodarski. Ob tej priliki spominja praški »Sozialdemokrat«, da je bil v Pragi že prvi avstrijski kancler s. dr. K. Renner, ki je s čehoslovanskimi s drugimi propagiral sodelovanje srednjeevropskih držav.

Spor Italije z Društvom narodov in predvsem z Anglijo, nevarnost za Mussolinija, ki postaja vedno večja, sta zbudila tudi v avstrijski vladi zavest, da se je treba nasloniti na podunavske sosednje države in zahod-

Laval — Herriot

Francoska vladna kriza in vojna v Afriki

Lavalova negotovost koristi Italiji v sedanjem položaju. V diplomaciji je bil Laval jako močna opora Mussolinija ter bo padec francoske vlade zaenkrat akcijo proti Italiji vsaj zavlekel. Vlada Herriota pa bi bila za Italijo hud udarec.

Vladno krizo je očividno povzročil Herriot dobro premišljeno. Po glasovanju, ko je imel Laval še 63 glasov večine, je Herriot izjavil, da mora odstopiti. Odstopi pa z njim še ostalih pet radikalnih ministrov. V tem primeru bo moral Lebrun poveriti sestavo vlade Herriotu ali Daladieru.

ne velesile. Pretirane so pa vesti nacistov, da gre za Habsburžane ali politično koncepcijo, ker je obisk veljal zaenkrat le gospodarskem vprašanju, ki naj bi uvedlo eventualno izpremembo avstrijske zunanje politike. Tako zblizanje morajo prebivalci prizadetih držav samo pozdraviti.

Za nas je pa povsem jasno, da more le Avstrija, v kateri je svobodno in legalno delavsko gibanje s pripadajočo državnopolitično vlogo, le Avstrija, ki je popravila 1934 storjeno krivico in dala zadoščenje žrtvam hajmverovskega fašizma, biti enakovredni partner za demokratično sosedo, zanesljiv sopotnik na zgodovinski poti bodočih let.

Angleški kralj umrl

Angleški kralj Jurij V. je na svojem gradu Sandringham v torek, dne 21. januarja po kratkem bolehanju umrl.

Njegov naslednik bo najstarejši sin princ Waleski.

Avstrijska amnestija

V Avstriji sta bili izrečeni dve obsodbi proti socialistom že po amnestiji zaradi ilegalne kolportaje pred amnestijo. Po ječah se pa nahaja še vedno 137 socialistov zaradi širjenja delavskega tiska, 16 pa zaradi februarskega upora.

Iz notranje politike

Beograd, 18. I. 1936.

V sredo, to je 22. januarja se bo zopet sestala Narodna skupščina. Takrat bodo določili dnevni red, obenem pa bodo proučevali, kakšno je v tej skupščini razmerje moči. Stojadinovičeva vlada hoče za vsako ceno imeti v skupščini dobro in trdno zaslombo in zato z radovednostjo pričakujejo, če se je številčno razmerje glasov izpremenilo s tem, da so v JRZ Stanojevič in drugovi odrekli sodelovanje.

Napovedujejo pa celo, da se bo tudi v Narodni skupščini formiral poslanski klub JNS, kjer bi bil predsednik Bogoljub Jevtić, v reformirani in programatično korigirani stranki JNS pa bi predsednikoval Nikola Uzunović. Tako bi dobil klub senatorjev JNS svoj pendant v poslanskem klubu JNS.

Vlada je imela te dni daljšo sejo ministrskega sveta. Izpremenili so nekaj invalidski zakon, ugotovili pa tudi, da obstoja nedvomno tudi problem, kako zaposliti intelektualce. Ta problem bo za vlado študiral poseben ad hoc sestavljeni odbor, tudi dr. Krek, brez portfelja je tam.

Združena opozicija pa študira za bodočo narodno skupščino, v kateri bo morda sodelovala primeren »radni mehanizem«. Zato se razgovarjajo o temeljnih točkah skupnega programa in — novum je, da pišejo danes: razgovarjata se Zagreb in Beograd. Ti razgovori so — tako pravijo — tem bolj potrebni, ker niti solidarnost kmetov, niti gospodarski in socialni motivi ne morejo rešiti hrvaškega vprašanja.

O JRZ pišejo, da se organizira naprej. Posamezni ministri prirejajo shode in konference, v Sloveniji citate govore brezportfeljskega ministra dr. Kreka, vsi pa zatrjujejo: stranka se gradi, ustvarja od spodaj navzgor.

Devaluacija dolgov?

Boni

Vlada sme izdati do pol milijarde dinarjev bonov. Vlada pravi, da je to le notranja operacija finančnega ministra ter ne pomeni devaluacije dinarja. Boni bodo služili blagajni do dotoka finančnih sredstev.

Pomembnejša je bila izjava ministra dr. M. Kožulja na zborovanju v Subotici. Govoril je o devaluaciji dolgov sploh in zlasti kmetijskih. To izjavo, ki jo minister preklucije v tem smislu, so smatrali nekateri listi za napoved devaluacije dinarja.

Minister Kožulj pa pravi, da s tem misli na odpis dolgov. To je prva pozitivna izjava ministra, da je treba prezadolžence (male, ki niso sami krivi) razbremeniti.

To stališče je vsaj formalno pravilno, ker so vzroki naših razmer dvojni. Prvič splošna svetovna kriza kot posledica vojne, drugič pa petnajstletna anarhična eksploatacija naroda in države pri nas. Na račun teh dobičkarjev in verižnikov bi se morali dolgovni odpisati.

Nismo mogli verovati, da bi se nameravala v državi taka katastrofalna gospodarska politika, ki bi predvsem brutalno zadela delavce in nameščence ter bi pomenila še hujše njih obubožanje.

Krivica se boriteljem za demokracijo in republiko ter nje ustavo in zakone, ni popravila.

Občinske volitve

V nedeljo so bile občinske volitve v devetih občinah. Rezultat je naslednji:

Bečunje na Gorenjskem, volilcev 299, ena lista, JRZ dobila 223 glasov in vseh 18 odbornikov.

Brezovica pri Ljubljani, volilcev 559, ena lista, JRZ dobila 330 glasov in 18 odbornikov.

Št. Ilj v Slov. goricah, volilcev 920, JRZ dobila 453 glasov in 23 odbornikov, opozicija 113 glasov in 1 odbornika.

Kostanjevica na Krki, volilcev 778, JRZ dobila 410 glasov in 16 odbornikov, opozicija 171 glasov in 2 odbornika.

Lesce pri Bledu, volilcev 332, JRZ je dobila 94 glasov in 2 odbornika, opozicija 178 glasov in 16 odbornikov.

Zgornja Polskava, volilcev 320, JRZ dobila 151 glasov in 18 odbornikov.

Spodnja Polskava, volilcev 241, JRZ dobila 124 glasov in 16 odbornikov, opozicija 18 glasov in 2 odbornika.

Tomišelj, volilcev 366, JRZ dobila 166 glasov in 16 odbornikov, opozicija 111 glasov in 2 odbornika.

Zagorje ob Savi, volilcev je volilo 1514, JRZ dobila 1148 glasov in 33 odbornikov, lista s. Arha 366 glasov in 3 odbornike. — Lista s. Arha je dobila pri teh volitvah 366 glasov, do čim je dobila 1933 soc. lista 301 glas.

Volitve so značilne po volilnem sistemu, udeležbi in doslednosti volilcev.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Manifestacija skandinavskih držav

Skandinavska enotnost. — Pristop Finske

Pred štirinajstimi dnevi se je vršila letna konferenca socialnodemokratskih strank Skandinavije. Prvič se je udeležila konference tudi delavska stranka Norvegije, katere strokovne organizacije so že 1. januarja 1936 pristopile k mednarodni strokovni zvezi. V navzočnosti treh strankinih predsednikov in državnih ministrov P. P. Hansson (Švedija), Niegardsvold (Norvegija) in Stauning (Danska) je podala finska vlada pomembno zunanepolitično izjavo.

V finskem državnem zboru je vlada jasno izjavila, da bo njena zunanja politika vbodoče skandinavsko orientirana ter se bo ravnala izključno po politiki Društva narodov. To pomeni popust v protiruski politiki, ki so jo prej vodile iz bojazni pred Rusijo na pobudo Poljske obmejne države. Vse stranke so glasovale za preorientacijo politike, edino Lappofašisti s pridržkom. Prejšnjo soboto

so vsi trije državni govorniki govorili po radiu za sodelovanje svojih dežel. Istotako njih finski tovariši.

Glavno glasilo danske socialne demokracije pozdravlja preokret finske zunanje politike kot povratek te nordijske dežele v skandinavsko skupnost, ki ji jo je bila iztrgala za stoletja caristična tiranija.

Delavska konferenca v Helsingforsu je bila manifestacija sile treh socialističnih severnih držav in njih skupne volje, da se bore za demokracijo in socializem proti nacističnemu in fašističnemu okuževanju.

V letu 1936. bodo volitve v vseh skandinavskih deželah. Velika zmaga naših danskih sodrugov dne 22. oktobra minulega leta bo vplivala navduševalno. Na Danskem samem se bo volila polovica deželne zbornice, to je, zbornice, v kateri je danes še protisocialistična večina.

Franc Pliberšek:

Pustošenje rudarske krize v Sloveniji

Potrošnja premoža je v letošnji neobičajno mili zimi mnogo manjša, kot v normalnih zimah. Že sedaj se čutijo posledice pri vseh večjih premožovnikih v Sloveniji. Zaloge so polne in vedno več delavnikov se praznuje. Čim bolj se približuje spomlad in poletje, tembolj občutno se širi praznovanje po rudnikih. Če izvzamemo leto 1929, lahko rečemo, da že 10 let živi naše rudarsko delavstvo v veliki bedi in pomanjkanju.

Leto za letom so romale v spomladanskih mesecih razne deputacije v Beograd, kjer so prosjačile za državna naročila. Razočaranje je bilo v lanskem letu največje. Ne samo, da so se naročila prenašala v druge dele države, je tudi Slovenijo preplaval premog, ki ga prevažajo iz do 800 kilometrov oddaljenih krajev. Če računamo prevozne stroške zlasti, koliko se je moralo premoža za sam prevoz pokuriti, se nam zdi, da je transport stal toliko, koliko je bil uvoženi premog vreden.

Lansko leto je kontingent nabavk premoža državnim železnicam padel na najnižjo stopnjo. V procentih računano, dobimo to-le sliko:

1929-30 45.2%, 1930-31 29%, 1931-32 31.2%, 1932-33 27.8%, 1933-34 27.8%, 1934-35 27.6%, 1935-36 25.3%.

Slovenski rudniki so bili s tem prikrajšani za približno 36 tisoč ton letno, kar zopet zmanjša zaposlitev delavstva za 2 delavnika mesečno. Izguba na mezdah znaša v tem primeru 4.5 do 5 milijonov dinarjev.

Res je, da troši država nekoliko manj premoža za svojo uporabo. A to nazadovanje potrošnje je pri pravnih razdelitvi tako malenkostno, da bi vsled tega ne smel niti eden slovenski rudar izgubiti niti enega delavnika. Nehote se nam stavlja vprašanje: Če se dostavlja timoški premog v Velenje, ali se tudi velenjski premog dostavlja v one oddaljene kraje, od koder ga dobivamo v Slovenijo? To bi bilo potem razumljivo in pravično.

Že avtoriteta merodajnih činitelev zahteva, da ne podležejo vplivu, da bi se kdorkoli hotel okoristiti na račun za eno pokrajino življenjsko važnega gospodarstva. Tem bolj obsojanja vredno bi bilo, ako bi politič-

ni momenti igrali vlogo pri povečanju števila praznikov rudarskega delavstva v Sloveniji. Misliti nam da izjava gospoda prometnega ministra na shodu v Sarajevu, kjer je obljubljal, da bodo bosanski rudniki delali še z večjo kapaciteto.

Trejni moment, ki ga ne smemo prezreti in ki igra v zaposlenju slovenskih rudnikov važno vlogo, je konkurenčni boj med rudarskimi podjetniki samimi. Te konkurence se tudi država kot rudarsko podjetje udeležuje. Pri tem konkurenčnem boju so rudniki v Sloveniji nekoliko v defenzivi. Ne mogoče iz razloga, da bi bila kvaliteta premoža v Sloveniji slabša, ali pa, da bi bil premog dražji, nasprotno, premog je dobre kvalitete in celo cenejši. Vzrok je v tem, da se vodi proti slovenskim rudnikom konkurenčni boj sirovejše in brezobzirnejše.

Gotovo se ravno zaradi te divje konkurenčne borbe ni stvorila pričakovana organizacija rudarskih podjetnikov, takozvani kartel, ki bi imel tudi nalogo urediti premožovni trg v naši državi.

To brezobzirno konkurenčno borbo na premožovnem trgu pa plača rudar-delavec. Tako rudar v južnih delih naše države, kakor rudar v Sloveniji. V južnih delih naše države rudarski podjetniki zaradi konkurenčnega boja in z željo po velikih dobičkih pritiskajo delavske plače na sramotno nizko stopnjo, delavstvu ne izplačujejo zaslužka in ga povrh še pitajo z boni; da ne govorimo o stanovanjskih prilikah in varnostnih napravah pri rudnikih. Podjetniki s svojo strahovladno nad rudarji, imajo svojega dvojnika mogoče samo še v kakšni kolonijalni pokrajini onkraj ekvatorja.

Slovenskim rudarjem pa ta konkurenčni boj prinaša praznovanje delavnikov, povzroča redukcije in brezposelnost, širi bedo in pomanjkanje ter je privedel Bratovsko skladišnico, najstarejšo rudarsko zavarovalno institucijo, na rob propada.

Četrty moment, katerega je treba tudi nekoliko osvetliti, in ki v ne mali meri doprinaša k propasti naše rudarske industrije, je **uvažanje tujege premoža** v našo državo. Vzdušje Jadranske obale in na otokih skoraj ne poznajo premoža iz notranjosti države. A tudi naše glavno mesto Beograd preplavlja inozemski premog. Tako smo v letu 1934 v spomladu, ko so se večji rudniki v Sloveniji ustavljali za nedoločen čas, ugotovili, da so beograjski trgovci s premožom prodajali samo inozemski premog. Tona je stala tedaj na licu mesta 560 dinarjev. Ta premog pride v našo državo po Donavi. Pomislimo pa, da je tudi Sava plovna do Siska do koder lahko pasirajo vlačilci.

(Dalje prihodnjic.)

Komplikacije vojne v Afriki

Abesinci so zavzeli Aksum in obkolili Makalo. — Ofenziva na severu, priprave na jugu

Na severnem bojišču so Abesinci zavzeli Aksum in obkolili Makalo.

Italijanska poročila pravijo, da je v bitki pri Dolu padlo 10.000 Abesincev. Abesinski krogi o taki veliki zmagi nič ne vedo. Resnica je, da je Abesinija doživela poraz desnega krila, ni pa to odločilna borba, zakaj niti zmagi, niti italijansko prodiranje ni resnično.

Italijanskim poročilom je težko verovati, če pomislimo, da je sedaj Italija protestirala proti abesinskemu barbarstvu, da rabi dum-dum-krogle in zlorablja Rdeči križ, ko so Italijani že šest ambulanc razbili s svojimi letalskimi bombami.

Italija upa, da se mednarodno ogorčenje proti Italiji poleže in da bo lahko brez sankcij (?) nadaljevala vojno v Afriki.

V ogledalu

»Vjera u Boga i seljačka sloga!«

Ze zadnjič omenjena knjiga »Ideologija hrvatskog seljačkog pokreta« piše na strani 114 o socializmu to-le:

»Lassale, Marx, Bebel, Engels in polno drugih predstavnikov tega nazora (socializma) išče vzrok vsemu zlu v kapitalu in kapitalizmu, a rešitev v enakosti, socialni pravičnosti

in socialni imovini, zaščiteni po delavskem razredu, ki ni naroden, nacionalen, temveč mednarodni, internacionalni, kar je izraženo končno v diktatu celokupnemu človeštvu v znani frazi: »Proletarci vseh dežel, združite se!« Toda nasproti temu nastopi učitelj in največji predstavnik kmečke demokracije Stjepan Radić, ki kliče i ta narod i vse človeštvo pod geslo: »Vjera u Boga i seljačka sloga!«

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevaža Talpa 47

»Gostov? To so sami kurbirji, ne pa gostje,« so zaklicali sedaj ne samo tisti, ki so stali na straži, nego tudi ostali fantje, ki so bili poleg. »Plačujte rajši dostojno mezdo in dajte dobro hrano. Ali mar hočete, da vam slečem najprej kožo. Torej le hitro se premislite. Dolgo ne bomo več čakali in tudi na stražo ne bomo več dolgo prihajali. Ne utegnemo več. Potem bomo pa napeli druge strune.«

Sedaj pa je pristopil k vratom inspektor Lamas. Za svoje dolgove se je moral vendar zastaviti. Prejšnji teden je naročil tu še torto za pet in dvajset pez in na njej je bilo vltito lepo ime »Adelija«. Adelija je bila ena njegovih treh ljubic in torta je bila namenjena za njen rojstni dan. Torto je prišel sam naročiti v pekarno in je za okras želel rožnate vrtiče. Tudi za to torto je bil še dolžan.

Nekaj časa je stal med vrati in poslušal pogovore. Potem je potegnil revolver in je udaril z njim tisto stražo, ki mu je bila najbliže, z ročajem po glavi, da se možu takoj vlti kri. Nato je zažvižgal. Prišla sta dva policaja, ki jima je ukazal, naj odvedeta na glavno stražnico takoj vse straže in še nekaj drugih ljudi, ki so simpatizirali s stavkujočimi.

Komaj so stražnike odvedli, se je vrnil na stražo Morales, ki je imel dotlej tri ure počitka. Ko je izvedel, kaj se je zgodilo, je zaklical v kavarno: »Ti pesjan,« — s tem je mislil Douxa, »sedaj ti bo pa slaba predla, boš že videl. Dostlej smo se šele šalili. Če pa ne maraš drugače, bomo pa napeli druge strune.«

Morales je odšel takoj v pisarno strokovne organizacije.

Deset minut kasneje je prišel že tajnik v stražnico.

»Želite?«

»Takoj naj pride inspektor! Se bom malo z njim pogovoril. Možak je pijan.«

Inspektor je res prišel in tajnik je zahteval, naj mu pokaže aretirance. Tudi ti so prišli in tajnik je vprašal sedaj po policijskim direktorju. Tudi ta je prišel in je bil ves razburjen, ko je zagledal tajnika strokovne organizacije; takoj se je spravil k delu.

»Zakaj ste udarili moža?« je vprašal direktor.

»Zmerjal je kavarniške goste.«

Direktor ga je jezno pogledal: »Kje pa je zapisano, da smete udariti moža, ki koga zmerja in ničesar drugega ne napravi?«

Lamas je hotel nekaj reči, toda direktor mu je vskočil v besedo:

»Pač ne poznate navodil!« Obrnil se je k pisarju: »Zapišite: Lamas ne pozna navodil.«

Nato je rekel Lamasu: »To mesto ni za vas. Gledal bom, da dobim za vas kak manjši kraj, tam vsaj ne boste povzročali nezgod. In če se kaj podobnega še kdaj pripeti, potem bomo pač prisiljeni, da opravimo vse kar brez vas. Zakaj pa ste tele ljudi aretirali?«

»Zmerjali so goste in senjora Douxa,« je rekel Lamas prav plašljivo.

»Zmerjali. Zmerjali. Kaj se pravi: zmerjali?«

»Zmerjali so jih s kurbirji,« se je Lamas branil.

»Če bi hoteli vsakega aretirati, ki pravi komu kurbir, bi morali pač takoj okrog vse dežele napraviti jetniško obzidje. Mislim, da v vaši glavi ni vse prav v redu.«

»Toda ljudem so tudi grozili.« Kar je Lamas rekel, in način, kako je rekel, je zvenelo prav žalostno.

»Grozili — kaj pa s tem razumete?«

»Rekli so, da bodo senjora Douxa ubili.«

»Tega pa že nismo rekli,« so se oglasili aretiranci.

Direktor se je zasmehljivo zazrl v Lamasu in je rekel: »Ali vam še ni nihče rekel, da vas bo ubil? Kaj ste potem svojo ženo in prijatelje in znance tudi takoj aretirali in jih z revolverjem udarili po glavi?«

»Toda tu je šlo za res,« je rekel Lamas.

(Dalje prihodnjic.)

Doma in po svetu

Njihov simbol je Rim. »Slovenec« je pretekli teden objavil uvodnik o občinskih volitvah, v katerem čitamo med drugim tudi ta-le stavek: »Boj se... ne vodi več pod geslom: za vlado — proti vladi, ampak pod bojnim geslom: ali Moskva ali Rim...« Gospodje so z Rimom. Rim pa dela tudi svojo politiko in zasleduje svoje cilje. V Beogradu, ki leži v Jugoslaviji bodo te odkritosrčne izjave »Slovenca« gotovo zelo veseli.

Množe se primeri, da delodajalci ne prijavijo svojih delavcev v zavarovanje. Ko jih OUZD pozove k prijavi, opustitev prijave utemeljujejo s trditvijo, da so najeli delavca ali vajenca samo za poizkušnjo ali, da delavec ni izročil delavske knjižice in podobno. Taki izgovori po zakonu o zavarovanju delavcev niso utemeljeni in jih urad ne more uvaževati. Prijavna dolžnost teče takoj od dneva dejanskega nastopa dela brez ozira na to, ali je delavec najet stalno, začasno ali samo za poizkušnjo. Delavec mora biti prijavljen najkasneje osmi dan potem, ko je z delom pričel. Vsaka zakasnela ali neresnična prijava more delodajalcu povzročiti visoke izdatke, ako delavec (vajenec) oboli pred prijavo ali v roku 8 dni po zakasneli prijavi. Urad opozarja delodajalce, da jih more samo pravočasna in pravilna prijava delavcev (vajencev) varovati pred škodo, ki jim bi nastala v slučaju obolenja (nezgode) neprijavljenega delavca.

Smrtno je ponesrečil monter ljubljanske radijske oddajne postaje Ivan Povše. Ubil ga je tok visoke električne napetosti, ko je dne 20. t. m. zvečer skušal odpraviti neke motnje v oddajnih aparatih. Radi smrtne nesreče in kratkega stika postaja več ur ni mogla oddajati.

Duhovnika v mašni obleki prikazuje Paramountov zvočni tehnik, ki je prisostvoval oddaji poročnih prstanov za vojne svrhe v Rimu. Kakor ostali fašisti tudi ta duhovnik s fašističnim pozdravom (dvigom desne roke) izpričuje bojevitost italijanskega fašizma in klera, ki se navdušuje za vojne grozote. Kakor leta 1914!

Linčanje socialistov v Ameriki. V Floridi so pretepli do nezavesti s. Jožefa Shoemakerja in ga vrgli v kanal, kjer je ležal 24 ur. — Istotako v Floridi, so imeli v sobi razgovor trije nezaposleni socialisti. Vdrla je policija (deset), ki je vse tri zaprla. V ječi so delavce (eden je bil odbornik strokovne organizacije) neusmiljeno pretepli. Ko so jih spustili iz ječe, so čakali nanje maskirani ljudje (eden policist), jih odpeljali z avtom izven mesta in neusmiljeno mučili. Lep red je to!

Posnemajte. Za tiskovni sklad so darovali: Neimenovani iz Maribora Din 5.—, neimenovani iz Trbovelj Din 10.— in s. Rožič Jakob iz Našic Din 20.—. S. Demšar Ivan iz Jesenic je poslal ob desetletnici obstoja »Delavske Politike« Din 20. Iskrena hvala!

„Slovenec“ pred 20 leti

»Slovenec« prinaša v zadnjem času izvlečke iz »Slovenca« pred 60. leti. Tiste dobe se večina živčih ne more spominjati iz svojih lastnih doživetij. Zato smo se odločili, da mi pripisujemo k osveženju polpretekle zgodovine »Slovenca« iz novejših dobe. V upanju, da s tem ustrežemo svojim bravcem, bomo odslej redno prinašali poročila in misli »Slovenca« pred dvajsetimi leti. Ker hočemo biti samo objektivni kronisti, ne bomo prinašali uradnih poročil iz tiste dobe, temveč samo tisto, kar so uredniki »Slovenca« sami v svojem »spoznanju resnice« pisali.

»Slovenec«, dne 12. jan. 1916:

Na Lovčenu, »sveti gori« Črnogorcev, vihraju od predčerašnjim avstrijske zastave... Nič več ne bo mogel kralj Nikita zapeti: »Onam' onamo, za brda ona«, Lovčen je avstrijski in ostane za vedno avstrijski. (Uvodnik.)

»Slovenec«, dne 15. jan. 1916:

Kakor je »Slovenec« že poročal, je c. kr. deželni šolski svet kranjski pred kratkim izdal odlok, s katerim

Ljubljana

O ljubljanski mestni bolnici

Zakon o bolnicah iz leta 1930 določa, da mora prispevati k proračunu bolnice tudi občina, kjer je bolnica, če ne vzdržuje občina svoje lastne bolnice. Po pripovedovanju poučenih krogov bi morala zato ljubljanska mestna občina iz svojih sredstev prispevati letno približno Din 800.000.

Zato je že prejšnja občinska uprava odločila: boljše, cenejše je postaviti svojo mestno bolnico, kakor pa prispevati vsako leto visoke zneske za vzdrževanje državne bolnice.

Razmere v ljubljanski bolnici zahtevajo nujno in brezpogojno vsaj provizorično rešitev. Za vsako ceno je dobiti sredstev, da bo za bolnike vsaj približno zadostno število postelj na razpolago.

In ker iz državnega proračuna ljubljanska bolnica ne bo dobila denarja, da bi povečala svojo kapaciteto, zato bi seveda mestna občina ljubljanska z zgradbo lastne bolnice vsaj za prvo silo olajšala ne vzdržne prilike našega bolniškega skrbstva.

Ko bo zato »edanja občinska uprava najbrže izvedla načrt svojih prednikov, tedaj bo prav v sili vendar zvišala število razpoložljivih bolniških postelj. Občinska uprava se bo — trenutno vsaj — odkupila z manjšim zneskom, kakor pa če bi morala prispevati predpisani odstotek k proračunu.

Prilike silijo občinsko upravo, da reši to vprašanje pravzaprav preko noči. Enketiranja, posvetovanja bi le zavlekla rešitev, ne da bi mogli najti novih, doslej še ne znanih receptov.

Gospod mestni fizik je v študiju problema našel več rešitev za lastno bolnico. Vezanih tok — občina bi namreč sploh težko dobila za ta namen kako posojilo — je mestni fizik tuda menda najprej proučil, kateri objekti, ki so v lasti mestne občine, bi bili vendarle vsaj za silo primerni, da se adaptirajo za bolnico.

St. Petersko vojašnico je mestni fizik odklonil že takrat, ko je tedanji upravnik ljubljanske bolnice tako rešitev nasvetoval,

ne izključujoč sicer, da se zna znova tudi v tej zadevi izkazati pregovor: zapečenega kruha se največ poje, vendar ne verjamem, da bi mestni fizikat svoje stališče revidiral.

Zato so sedaj začeli študirati: kako bi se za bolnico privedila stanovanjska hiša mestne občine na Dunajski cesti, kjer je linijski urad dohodarstvenega urada. Pregled te hiše pa mora pokazati: da to stanovanjsko poslopje ni niti po svoji legi, niti po svojih prostorih primerno za bolnico. Škoda denarja in truda!

Vse bolj prikupna pa se zdi misel, da se za namene mestne bolnice dogradi v sruševem že zgrajena stavba, ki so jo v Krnsnikovi ulici postavili za Vajeniški dom. Tam je pa moral biti načrt že izdelan tako, da se mesto vajencev nameste v zgradbi bolniški.

Povdariti pa moramo, da smatramo tako rešitev le kot provizorij in da bo vprašanje primerne bolnice še naprej ostalo na dnevnem redu in sicer eno najbolj perečih.

Stavbo, za Vajeniški dom namenjeno, je kaj lahko v nekaj mesecih dograditi. Po obsegu najbrže ne bo manjša od hiše na Dunajski cesti, kjer bi morali kasirati za postranske prostore nekaj sob.

Vsako rešitev pa bo podpirati samo, da dobe bolniki, ki oblegajo sprejemni urad v ljubljanski bolnici, vsaj posteljo.

Med tem časom pa naj občinska uprava izposluje, da se bo izvedel program za trajnejšo rešitev, da se določi finančno kritje teh stroškov in da se obdrži organska zveza novih objektov s sedanjo bolniško upravo. Sedanja generacija pač ne bo doživela, da bi postavili za nas povsem novo bolnico za trideset ali še več milijonov.

Zmaga rdečih pri volitvah obratnih zaupnikov. V pivovarni »Union« so izvoljeni samo kandidati rdeče liste, plavi niso dosegli niti količnika. V tobačni tovarni, kjer so imeli nekaj klerikalci večino, je dobila naša lista 474 glasov in 10 zaupnikov, beli pa 297 glasov in 6 zaupnikov.

Maribor

Zaupniški tečaj. V sredo, dne 22. t. m. predavata s. dr. Reisman o socialni zakonodaji in s. Jelen o socialni zaščiti. — Udeležite se predavanj polnoštevno!

Uničenje marksizma — naloga naše dobe. Pod tem naslovom je priobčila klerikalna »Delavska fronta« dolg uvodnik, poln denuncijanstva in groženj. Med drugim piše, da je treba na sličan način kakor v Nemčiji obračunati z marksizmom. — Mi smo mnenja, da bi se našim klerikalcem ne bilo treba učiti, kako je treba obračunati z marksizmom, v Nemčiji, kjer baje zatirajo tudi katoličane. Naši klerikalci imajo že tudi sami dokaj prakse (Zaloška cesta itd.). Izborni so pa tudi v rabeljski stroki izurjeni avstrijski krščanski socialci, ki so v februarjski vstaji s kanoni, strojnimi, strupenimi plini pobili in pobesili na stotine delavce, ki so branili svobodo proti rimskim in habsburškim plačancem. — Clankar kar na splošno denuncira profesorje in učitelje in jih dolži komunizma. Fej!

Delavci so jim dali odgovor. Klerikalna fronta piše v zadnji številki na dolgo in široko o volitvah delavskih zaupnikov in skuša na ta način prikriti strašno blamažo belih. V tovarni Ehrlich so se radi nekkih nepravilnosti minulo soboto vršile ponovne volitve. »Fronta« je priobčila dolg članek, namenjen delavcem te tovarne, ki zaključuje tako-le: »Kdor je za svobodo prepričan, kdor je zoper teror, ta je zoper marksiste, ta voli listo krščansko-socialne organizacije.« — Ponovne volitve so se vršile v polnem redu. Rezultat pa je gospodim zaprl sapo. Dobili so: rdeči 145 glasov (5 mandatov); plavi 32 glasov (1 mandat); beli: 15 glasov in niso dosegli niti količnika. Delavstvo je dalo pravičen odgovor: kdor je za

Zdravnik

MUDr. Hugo Velker

ordinira na Koroški cesti 10 (ob Glavnem trgu), od 10.-12. in 13.-14^{1/2} ure.

Medicin. kemični laboratorij, Heliolux itd.

svobodo in socialno pravico ter proti fašizmu v podjetju in v javnem življenju, voli rdeče, t. j. listo svobodne strokovne organizacije.

Sreski odbor »Rdečega križa« v Mariboru je svojo sekcijo mladih harmonikarjev razpustil.

Čudež v frančiškanski cerkvi. Po poročilu Franclove »Fronte« baje zahaja vsak dan v frančiškansko cerkev nek bivši socialni demokrat izpred vojne dobe. Socialni demokrati mu baje niso mogli pomagati, pa se je St. F. spreobrnil. Sedaj vabijo klerikalci vse radovedneže, da si to čudo 20. stoletja ogledajo. Morda bo sedaj več obiska. Vabijo pa se zlasti darovalci Petrovega novčica. V Rimu namreč rabijo denar, da bodo zamogli osvoboditi abesinske sužnje in jih spraviti v fašistični raj... Ime spokornjence so nam klerikalni gospodje previdno zamelčali. Upamo pa, da ga bomo zvedeli vsaj takrat, ko bo proglašen za svetnika. Zgodi se lahko, da bomo na ta način Slovenci prišli do svojega svetnika, ki ga še nimamo. Seveda bomo tega krivi spet socialdemokrati.

Turistično društvo »Prijatelj Prirode«, podružnica v Mariboru, vabi svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 27. t. m. v društvenem lokalu, Ruška cesta 7 (dvorišče) z začetkom ob 20. uri. — Dnevni red: prečitane lanskega zapisnika; poročila funkcionarjev in podelitev razrešnice; smernice za bodoče delo; volitev novega odbora in raznoterosti. — Odbor.

Čudni gostje na športnem plesu v »Unionu«. V soboto pozno ponoči je nek možki, ki se je vračal s plesne veselice v »Unionu«, bučno razgrajal po ulicah, tako da so ga stražniki morali odvesti na policijo. Tam so mu preiskali tudi žepe in našli v njih lepo število kozarcev in pepelnikov iz »Union-ske« dvorane.

Pevski odsek pekovskih pomočnikov v Mariboru bo priredil v soboto, dne 1. februara 1936 v Gambriinovi dvorani svojo tradicionalno predpustno veselico. Na programu je: Zborovo petje z izbranimi pesmimi, humoristični nastopi in ples. Sodeluje tamburaški odsek pekov. Vstopnina Din 5.—. Prijatelji neprisliljene zabave vladno vabljene.

Celje

Pevski odsek glasbenega društva Zarja bo obdržal v soboto, dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v Del. zbornici svoj 1. redni občni zbor. Vabimo vse članice ter člane, da se občnega zbora polnoštevno udeležijo. Vabljene so tudi vsi, ki žele pristopiti.

Apnenik pri Celju

Spreti prijatelj. Pri nas so svoj čas gospodarili naciji. Prednjačila sta jim dva vsija delavca, ki sta si bila dobra prijatelja, zlasti v boju proti rdečkarjem. Sedaj sta se pa sprla radi podpore, ki jo je drugi zahteval od prvega. Ta drugi, je namreč postal kot vi-

sji delavec brezposeln, dočim ima prvi neke denarne vire na razpolago. Toda ti viri so že precej usahnili, tako da je drugi ostal brez podpore. Ta, drugi, pa se je spomnil, da je nekoč dal prvemu oleander in je sedaj zahteval, da mu naj prvi oleander plača. Ta pa, ne bodi len, je namesto denarja natovoril svojemu tovarišu oleander in ga odslovil. Oleandra seveda ni mogoče kuhati in podpore potrebni tovariš ne ve s pušeljcem, ki mu ga je vrnil njegov kolega, kaj početi. Lahko bi si ga zataknil za klobuk, če ne ni bil prevelik.

Trbovlje

Poročilo o delovanju občinske uprave. V nedeljo, dne 26. januarja se bo vršilo v dvorani Delavskega doma javno zborovanje občnanov, na katerem bodo poročali župan s. Klenovšek in še nekateri člani občinske uprave o svojem delovanju. Obisk bo gotovo zelo velik, saj vlada v naši občini splošno zanimanje za komunalna vprašanja.

Ker je bil pri izvrševanju dolžnosti kot funkcionar pozabljen in enemu članu organizacije ni dostavljali časopisa, se je v sporazumu s prizadetim članom obvezal plačati za tiskovni fond »Delavske Politike« Din 12.—. Hvala prizadetemu članu in funkcionarju! Da bi se vsi člani in funkcionarji tako dobro zavedali svojih pravic in dolžnosti! Uprava.

Kranj

Enotnost delavstva jih boli. Volitve obratnih zaupnikov delavstva tovarne »Semperit«, ki so se vršile 12. t. m. po krajšem volilnem postopku, so glede na vlogo »plavih« tako značilne, da naj o njih spregovorimo par besed. Volitve so se vršile v zborovalni dvorani restavracije »Semperit«. Predsedoval je zborovanje in vodil volitve s. Kerč. Ko je volilni odbor konstatiral, da je delavstvo kakor podjetje pristalo za krajši volilni postopek, je predsednik pozval predlagatelje, da predložijo kandidatne liste. Prva je bila vložena lista SDSZJ. Nato so pa pristali NSZ (plavi) predložili tudi svojo listo. Ko je predsednik počital obe listi, se je par delavcev in delavk dvignilo s sedežev in protesiralo, da se jih je dalo na listo NSZ. Povdarjali so, da so člani, oziroma članice SDSZJ in da kandidature odločno odklanjajo. Volilni odbor je nato listo vrnil predlagateljem (»plavih« in jim dal 15 minut časa, da jo izpopolnijo. Ali novih kandidatov niso mogli dobiti, zato liste niso vložili. Delavstvo se je potem soglasno izreklo za listo SDSZJ, razen predlagateljev »plave« liste, ki so takoj odšli, ko se jim namen sestaviti listo, ni posrečil. Predsednik je že poprej na enem sestanku omenil, da bo listo »plavih« vložila le — štampiljka, ne pa delavstvo, kar se je tudi zgodilo. Lahko bi še omenili, kakšnih izjav so se posluževali »plavi«, da bi mogli kandidirati in pa njihovo vlogo v podjetju »Semperit« v preteklosti. Toda pustimo to. Povemo naj jim samo to, da njihovo delo ni v interesu delavstva. Ljudi, ki niso razdirači, vabimo v svoje vrste, pa četudi so se doslej vrteli okoli plavih. V podjetju je tudi nekaj pristavev »belih« ki pa bolj cenijo delo »rdečih« zaupnikov in so jim tudi za naprej izrekli zaupnico. Predsednik je za izvršenih volitvah izjavil to-le: »Novizvoljeni zaupniki bomo tudi v bodoče vršili svoje posle tako kakor doslej, to je v korist delavstva in po določbah zakona. Rdeča armada v »Semperitu« je močna in je zamen trud nasprotnikov, da bi jo razbili. Vsakemu pa je dovoljen vstop v to armado, zlasti pa onim, ki jim je za pošteno delo v korist delavstva. Le v enotnosti je rešitev delavskega razreda.

Volitve obratnih zaupnikov.

V »Inteksu« so se vršile 18. t. m. po krajšem volilnem postopku. SDSZJ je dobila 86 glasov in 2 zaupnika, »beli« 117 glasov in 3 zaupnike, »plavi« 24 glasov in 1 zaupnika.

Cevljarna »Jadran«. Ravno tako so se vršile po krajšem postopku volitve v čevljarni »Jadran«. SDSZJ je dobila vse 3 zaupnike. Protিলiste ni bilo.

V »Jugobruni« in »Jugočeški« bodo volitve v soboto, dne 25. t. m. Krščanski in narodni imajo veliko dela s sestavljanjem list in je videti, da jim gre zopet zelo trda za kandidate. Kljub temu, da postavljajo samo »nesebične«, že zopet segajo po marksistih, čeprav jih v javnosti slikajo v zelo slabi luči. Nekateri delavci, zlasti delavke, se pritožujejo, kako jim nasilno vsiljujejo kandidature na njihovi listi. Če bi marksisti ponudeni kandidatur od strani krščanskih in narodnih odločno ne odklanjali, bi imeli v podjetjih poleg rdeče, še dve polrdeči listi. In tako bi največji sovražniki marksistov volili marksiste. Zadnja »Del pravica« agitira seveda za volitve po svoji stari taktiki s tem, da marksiste zelo nesramno obrekuje. Da to presega že vse meje, se je pred kratkim izjavila celo stara delavka, ki je na »Pravico« naročena. Morda že tudi ona ve, da obratni zaupniki niso inšpekcija dela in da marksisti niso nikoli postavljali krščansko-socialnih kandidatnih list. Saj imamo zakon! Prislilno izvoljeni obratni zaupniki pa tudi nimajo volje do dela. Ravno tako ni bilo v interesu krščanskih socialcev delo, ki bi ga vršili tisti izvoljeni zaupniki na njihovi listi, ki so marksističnega prepričanja. »Delavska pravica« tudi jadikuje, ker je pri letošnjih volitvah delavstva v »Semperitu« bila razvejavljena lista »plavih«. Ne navaja pa vzrokov, kakor je tudi tiha o tem, kakšno vlogo so »plavi« v tem podjetju že igrali. Delavstvo bo volilo po svojem prepričanju. Na pisarjenje »Delavske pravice« se ne bo oziralo, zlasti ne, ker tako malo poroča iz krajev, kjer ima njihova organizacija pri delavstvu odločujočo besedo.

Naše postojanke v Zagorju so trdne

Delavska lista je dobila 366 glasov.

V nedeljo, dne 19. t. m. so se vršile občinske volitve. Lista s. J. Arha je dobila 366, lista JRZ 1148 glasov. Nismo računali na zmago, ker vemo, da je zagorska oklica v pretežni večini kmetijska in da je pri rudniku zaposlenih še okrog 526 rudarjev, vendar bi bile končne številke lahko ugodnejše, čeprav smo nekaj na glasovih od zadnjih napredovali.

Če pa vzamemo v obzir okoliščine, v katerih so se te volitve vršile, potem bo moral nepristranski opazovalec priznati, da pomeni številčni uspeh liste s. Arha obenem tudi velik moralni uspeh, in da je zmaga, katero napihuje »Slovenec«, zelo problematična. Prvič je treba ugotoviti, da nobene javne volitve niso in nikdar ne bodo pravi izraz ljudske volje, temveč predvsem vedno tistega, ki ima slučajno režim v rokah. Poleg tega so pa klerikalci pri teh volitvah razvili najokabnejšo osebo gonjo proti s. Arhu, češ, privandranec nas ne bo komandiral, brezverec, ki niti duhovnikom ne bi prizanesel, kmetom bi spravil zadnji rep iz leva itd. Na Izlakah so duhovni imeli predavanje s slikami in so kmetom razkazovali grozodejstva mehikanskih in španskih marksistov. Kmete so izigrali proti brezposelnim s tem, da če Arh zmaga, bodo morali kmetje skrbeti za brezplačno hrano brezposelnim, a brezposelnim pa so zopet govorili, da jim Arh ne bo mogel nič pomagati, ker imajo oni vso oblast v rokah. Glavno, kar je pa omajalo naše brezposelne je bilo to, da so jih en dan pred volitvami poklicali na delo. Trboveljska prem. družba je s svojim postopanjem, z udeležbo na JRZ-shodu in kandidaturom svojega obratovodje, ki

je bil obenem tudi predstavnik liste JRZ in ni ves dan zapustil svojega mesta, tudi mnogo bojazljivcev oplašila, da so glasovali za listo JRZ. Krščanski socialci so pa delavstvu govorili, da če zmaga Arh, bo TPD take davke naložil, da bo primorana obrat ustaviti in vsi rudarji bomo ob delo in zaslužek. Poleg tega so listo JRZ morali voliti vsi tisti, ki so gospodarsko količkej odvisni od gospodarstva. Na ta način se je agitatorjem posrečilo prepričati veliko večino volilcev, da bo vsak ob eksistenco, kdor bi glasoval za listo s. Arha.

Na dan volitev je pa dosegla njihova agitacija višek. Agitatorji so z alkoholom, ki ga je bil povsod dovolj na razpolago, kupovali neznačajne. Kako daleč je šlo alkoholiziranje volilcev, je dokaz to, da jim je pijan volilec padel z voza med vožnjo na volišče. Ko so videli visoke številke svojih glasov, so postajali tako obietni, da naši ljudje niso bili niti varni pred njimi. Le skrajni hladnokrvnosti in treznosti naših ljudi je pripisati, da ni prišlo do spopadov. To je torej ozadje zmage. Res je, da mnogo krivde leži na neznačajnih ljudeh samih, ki se prodajajo za požirek žganja. Zato bi bilo dobro, če bi si gospodje okrog »Slovenca« natančno ogledali imena onih volilcev, ki so oddali svoje glasove v skladu s svojim socialističnim prepričanjem in imena tistih, ki so glasovali za njihovo listo, da bodo videli značaje. Rezultat volitev nas ni niti najmanj presenetil, ker iz njega je razvidno, da socialistična ideja v Zagorju živi ter napreduje in da bo prišel čas, ko se bodo tudi v Zagorju »Kranjcem vremena zjasnila«.

Naša akcija

za svobodno strokovno organizacijo in „Delavsko Politiko“

Impozantna udeležba na predavanju v Trbovljah. — 83 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«.

Preteklo nedeljo, dne 20. januarja se je vršilo v nabito polni dvorani »Delavskega doma« v Trbovljah predavanje o socialni zakonodaji, pomenu svobodne strokovne organizacije in delavskega tiska v boju za obrambo starih in pridobivanje novih delavskih pravic. Obisk je na eni strani pokazal, da so zaupniki v polni meri izvršili agitacijo za to predavanje, na drugi strani pa, da imajo trboveljski rudarji izredno mnogo razumevanja za razglabljanje socialnih in organizacijskih vprašanj ter da si naravnost žele takih prireditelj. Poleg starih, pri delu in v boju osivelih sodrugov, so se gnetli v dvorani mladi rudarji, ki sta jim delo in skrb začrtala prve gube v obrazu in brezposelnim, zagrenjeni vsled svojega res obupnega položaja.

Predsedoval je s. Murn, govorila pa sta s. dr. Reisman in s. Eržen, čijih izvajanja so poslušalci spremljali z odobravanjem.

Predavanje je utrdilo v poslušalcih zavest skupnosti in odgovornosti slehernega do celote, vzbudilo pa je tudi prepričanje, da le složno delo v organizaciji in za organizacijo, dvigovanje ugleda in vpliva funkcionarjev in zaupnikov, more roditi uspehe, ki bodo res trajne vrednosti, da bo lažja naša pot v bodočnost in k našemu cilju.

Da je bil uspeh predavanja resnično dosežen, priča dejstvo, da se je priglasilo nič manj kot 83 novih naročnikov za »Delavsko Politiko«, ki je zaščitnica in bojovni organ našega delavstva.

Po predavanju so sodruzi izrazili željo, da naj bi se taka predavanja vršila v gotovih presledkih, ali če le mogoče redno.

Ob koncu pa ne smemo pozabiti naših vrlih pevcev, »Zarjanov«, ki so z delavsko pesmijo ob početku predavanja navdušili prisotne in ga z delavsko pesmijo tudi dostojno zaključili.

Šoštanj

Misli k volitvam obratnih zaupnikov

Sodruzi in sodružice! Delavci, delavke, organizirani ali neorganizirani! Poglejmo si v oči, bodimo prijatelji, ne pa hinavci, pomagajmo drug drugemu, premislimo, kaj delamo, da se ne bomo enkrat pozneje sramovali svojih dejanj in jih obžalovali, pa četudi bi jih sedaj storili iz nezavednosti. Imejmo pred očmi bodočnost naših otrok! Delavec, prečisti svoje možgane in vstopi v vrste delavcev, ki se bore za pravico, enakost in bratstvo. Vprašaj se, če nisi sam kriv svojega bednega položaja in bede, ki tepe ostale. Delavec in delavka, zavedajta se, odkod izhajata, kaj sta danes in kaj bosta jutri? Zakaj noče delavstvo samo sebi in svojim potomcem boljše časa? Zakaj kot delavci ne nastopamo enotno? Ali bi ne mogli bolj poštenim potom (kakor je hinavščina, prilizovanje, klečeplastvo, lažljivost, zahrbtnost) priti do boljše eksistence? Vsa ta-le vprašanja premislite, predno se odločite za volitev obratnih zaupnikov, ki bo dne 25. januarja ob 11. do 6. ure zvečer. Glasujte za one, ki so in bodo vedno z vami in odvrnite se od ljudi, ki so pozabili na sami sebe in na svojo preteklost in ki so vam, poštenim delavcem, skočili v hrbet. Zapomnite si vse to, ker bo tudi zgodovina delavskega gibanja v Šoštanju zapisala grehe teh ljudi. Mi smo za svobodo, enakost in mir med poštenimi. Z rdečo glasovnico proti vsem nasprotnikom. Organizirajte se, da boste potem stali trdno kot skala za svojimi zaupniki. — Oster meč.

Ne bo odveč, če si malo ogledamo tudi naše ulice. Seveda je sedaj mokrote povsod dovolj. To pa še ni opravičilo, da se po cesti, ki vodi iz kolodvora, preliva morje umazane vode in blata. Gospodje pri občini naj si ogledajo te ceste, ki izgledajo res škandalozno. Pa tudi po drugod bi gramoz in pesek ne škodila, če bi ju navozili na ceste.

Ponesrečil se je v tovarni nočni čuvaj 72-letni Jože Totter. Padel je čez parne cevi in se opeknel na obeh nogah. Zdravniško pomoč je dobil šele drugi dan, ko je že en dan ležal v grozljivih bolečinah in šele potem so ga spravili v bonico. Kje je tu krivda, da se za delavca, ki je leta in leta garal, nazadnje, ko se mu kaj zgodi, nihče ne zmeni. V vseh teh stvareh bomo začeli

zbirati natančne podatke in bomo spregovorili pozneje. — Eden, ki vse to že dalje časa gleda!

Velenje

Zaupniški tečaj se bliža zaključku. Zaupniški tečaj je zopet pokazal dobro voljo in željo našega rudarskega delavstva po napredku in znanju. 76 tečajnikov se zbira vsaki večer točno ob določenem uri v dvorani hotela Rak, kjer jim učne ure minejo ko bi trenil. Vršilo se je 6 rednih in 2 izredna predavanja. Sedaj se vadijo v praktičnem spisu, kar človek v vsakdanjem življenju rabi. Piše staro in mlado. Z zvezki in svinčniki oboroženi prihajajo večer za večerom, da bodo v bodoče lahko tudi sami delali to, za kar so morali do sedaj prositi pri drugih. Proti vsakemu pričakovanju ne izpusti nihče brez najnujnejšega opravila niti en večer zaupniškega tečaja. S temi tečaji bi se moralo začeti pred desetimi leti. Pri predavanjih se vzbuja delavcem samozavest, ne da bi postali puhloglavci in naduteži. Dobro spoznava se le na tečajih, da so ti tečaji za vse delavstvo, ne pa mogoče samo za delavskega zaupnika. Zato se je že v prvih dneh pomnožil obisk. V sredo, dne 22. januarja bomo zaključili tečaj. Velenjski rudarji se bodo še dolgo spominjali lepih tečajnih večerov, združenih s prekorištnimi predavanji, a spominjali se bodo tudi, da so jih prve večere praktičnega pisanja vlog itd., od svinčnika bolele roke. Pravilno je povedal predavatelj s. Pliberšek, da marsikateri delavec raje razcepi grčavo klado, kakor pa, da bi napisal prošnjo ali vlogo. Mi velenjski rudarji smo z zaupniškimi tečaji izredno zadovoljni. Vsak tečajnik je dobil večji zvezek in svinčnik zastoj. Delavska zbornica, ki je dala sredstva za to, je s tem izvršila nalogo, ki je ena najvažnejših: nuditi delavstvu izobrazbo. Snoj Franc.

Črna pri Prevaljah

Krščanstvo na jeziku, izkoriščanje v praksi. Nek tukajšnji mojster je znan kot pobornik katolicizma in katoliškega gibanja. Vsakemu, kdor ga le hoče poslušati, rad razlaga svoja načela in razkriva svojo globoko vernost. Tistim, o katerih ve, da so drugačnega mišljenja, kar naravnost pove, da bodo prišli v večno pogubljenje. Človek bi mislil, da mož tudi v resnici tako živi, kakor govori. Svojo obrt izvršuje samo

Mezda ob izstavitvi „neplačanem dopustu po § 220 o. z.“ (1155 o. d. z.)

Kedaj ima delavec pravico do mezde, čeprav ni delal?

Prevod iz češčine:

Kdaj ima uslužbenec pravico do mezde, čeprav ni delal?

Uslužbenec ima pravico na mezdo za delo, katerega ni izvršil, če je bil pripravljeno isto izvršiti, ali če mu je bilo v tem zadržano po okolišnih, nastalih na strani delodajalca (po § 7 splošnega zakona »v osebi delodajalca«). Od svojega zahtevka si mora dati odšteti to, kar si je prihranil s tem, da onega dela ni vršil ali pa kar si je pridela drugače v tem času, ali kar je namenoma zanemaril izvršiti. Če je bil pri takih okolišnih pri taki izvršitvi prikrajšan z izgubo časa, ima pravo na primerno odškodnino (§ 1155 o. d. z. in § 7 splošnega zakona).

Pogoji, da more uslužbenec zahtevati mezdo po § 1155 o. d. z. in § 7 splošnega zak., so:

a) Vzrok nemožnosti dela ali vzrok izgube časa mora biti na strani delodajalca in to bodisi direktno v njegovi osebi ali v njegovem premoženju. Ta vzrok nemožnosti izvrševanja dela je lahko bodisi v krivdi delodajalca ali v nezgodi, ki je zadela delodajalca. Delavec ima torej pravo na mezdo, če zgori podjetje vsled nezadostnih varnostnih ali požarnih naprav ali vsled nezgode. Drugi primeri, ko ima uslužbenec pravo na mezdo, če tudi ne dela, so n. pr. pomanjkanje premoža ali drugega gonilnega materiala; čakanje na izdajo materiala ali orodja; zadržanje delavca vsled nezgode v tovarni po delu in s tem izguba zaslužka drugod po delu; ako delodajalec ne da navodil in odide, ali ne izroči ključev od delavnice, obolenje delodajalca; izstavitve delavca; ustavitve obrata iz kakršnegakoli razloga, če se je to zgodilo po krivdi delodajalca ali slučajno, ki ga je zadel (n. pr. stavka, ki je nastala vsled zavržitve upravičenih zahtevkov delavstva; — nasprotno nima delavec pravice na mezdo, če je izbruhnila stavka v podjetju iz političnih razlogov, iz simpatije za druge stavkujoče delavce ali sploh če delodajalec ne zadene krivda na stavki. Dolžnost povrnitve mezde je podana tudi tedaj, če je podjetje ustavljeno vsled krivde nekaterih sodelavcev).

(Dalje prihodnjič.)

V obrtnem zakonu smo dobili v §-u 220 zakonito določilo, skoro dobesedno prevzeto iz prej veljavnega §-a 1155 občega državlanskega zakona, ki daje uslužbencu pravico do mezde tudi tedaj, ko ni mogel opravljati službe po krivdi službodajalca. Delavstvu je to določilo, ki je sedaj prisilnega značaja in se torej ne more z nobeno pogodbo niti ukinjati, niti utesnjavati, malo znano. Zato tudi uslužbenci te svoje pravice redko uveljavljajo in nam vsled tega manjkajo sodne odločbe, ki bi razčistile morebitne nejasnosti. V »Delavski Politiki« smo mogli doslej objaviti šele eno takšno sodbo, ki jo je izdalo lansko leto mariborsko sresko in okrožno kot prizivno sodišče. Zadnji čas pa je razpravljalo o pravicah uslužbencev do mezde v času izstavitve, oziroma »neplačanem dopustu« tudi sodišče v Celju in v Laškem in sta v obeh krajih izpadli sodbi za delavstvo neugodno.

Potrebno je torej, da zadevo čimpreje razčistimo, da se bo delavstvo vedelo v bodoče ravnati in tako varovati svoje pravice, pa tudi uravnati zlasti potom organizacije svoje eventualne postopanje v varstvo koristi svojih članov.

Tudi v Čehoslovaški so po prevratu obdržali določilo §-a 1155 obč. drž. zak., samo da so tudi to zakonito določilo leta 1921 s posebnim zakonom v zvezi z drugimi paragrafi o. d. z. v zaščito delavstva, proglasili za prisilno, kot mi § 220 o. z. Naš §220 o. z. je torej sedaj popolnoma enak češkemu določilu §-a 1155 o. d. z.

Rad tega smatramo za potrebno, da objavimo v zaščito pravic delavcev in uslužbencev iz §-a 220 prevod razlaganja določila §-a 1155 o. d. z. češkega strokovnjaka v socialni zakonodaji, svetnika ministrstva socialnega skrbstva v Pragi, dr. Josefa Koteka v njegovi knjigi »Pritučka Pracovního práva« iz leta 1932. Članek bo nedvomno dobrodošel tudi praktičnim pravnikom, odvetnikom in sodnikom, ki imajo opravka s socialno zakonodajo. Ko bodo v navedenih sporih izšle pravomočne sodbe, jih bomo tudi mi objavili, v kolikor so važne za našega »Delavskega pravnega svetovalca«.

Dr. A. Reisman.

z va enci, ki mu jih morajo hraniti stariši. Ko je vajenec izučen, pa gre na cesto in mojster si vzame drugega. Tako izkoriščanje je seveda krščansko, za vsak slučaj pa se tudi dobi odveza, kaj ne in stvar je v redu. Zato pa lahko obeta drugim, pravičnim, večno pogubljenje. Tako izgledajo tisti, ki se bore proti brezbožnemu materializmu.

Mežica

Zahvala. Podpisani se zahvaljujem vsem darovalcem (v obratu Glatschnig) ki so se me spomnili v času moje nezgode in mi po s. Maku Potočniku naklonili Din 142 podpore. Družnost! Potočnik Karel.

Slovenska Bistrica

Podružnica I. Delavskega kolesarskega društva je na svojem sestanku sklenila, da se bo vršil občni zbor z običajnim dnevnim redom v nedeljo, dne 16. februarja ob 14. uri v gostilni Verhovnik.

Srnjaka so pred dnevi psi prignali v naše mesto in ga preganjali po glavnih cestah. Svojo bojevitost je srnjak pokazal posebno s tem, da je pri mesarju Wregu zdrobil v izložbi šipo ter napravil za Din 600 škode. Poskusil je še pri dveh drugih izložbah, pa se šipe niso vdale. Že še ni bil pravi revolucionar. Hudomušni ljudje si šepetajo, da je prišel srnjak na »aufbiks« nad naše lovce — ni pa bilo baje nobenega videti. — Tako je imela ta hrabra žival, po izvršeni javni produkciji priložnost jo na drugem koncu mesta zopet popihati v gozdove.

Širite

„Delavsko Politiko“!

Delavsko-kmečka hranilnica in posojilnica za Mežiško dolino r. z. z o. z. v Prevaljah vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil v nedeljo, dne 2. februarja 1936 ob 9. uri dopoldne v prostorih Zadrúžnega doma v Prevaljah, s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Predložitev računskega zaključka za leto 1935.
4. Poročilo nadzorstva in sklepanje o odvezi načelstva.
5. Volitev načelstva in nadzorstva.
6. Predlogi in raznoterosti.

Ob nezadostnem številu članov se vrši pol ure pozneje istotam drugi občni zbor, ki sklepa brez ozira na število članov. Prevalje, dne 18. januarja 1936.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324